

METODOLOGIA KALKULACJI KOSZTÓW POŚREDNICH

KOSZTY POŚREDNIE W PROJEKTACH (KOSZTY OGÓLNE)

W ramach Programu dla wnioskodawców/beneficjentów zarówno na etapie budżetowania (wniosek aplikacyjny i umowa/porozumienie w sprawie projektu) oraz rozliczania kosztów pośrednich i ogólnych (wniosek o płatność), zgodnie z art. 7.4 Regulacji w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 (zwanymi dalej Regulacjami), należy stosować wyłącznie metodę ryczałtową. Metody tej nie można zmienić w trakcie wdrażania projektu, ani też nie można łączyć z innymi metodologiami obliczania kosztów pośrednich.

Dla metody ryczałtowej stosuje się pełną ścieżkę audytu dla wszystkich wydatków będących podstawą wyliczenia ryczałtu w trakcie całego okresu realizacji programu oraz okresu przechowywania dokumentacji.

Przy ustalaniu stopy ryczałtu konieczne będzie wykazanie, że żadne koszty bezpośrednie nie zostały zawarte w wydzielonych kosztach pośrednich. Poszczególne kategorie wydatków powinny być jasno zdefiniowane w umowie/porozumieniu w sprawie projektu.

Stopa ryczałtu będzie wyliczana bezpośrednio względem kwalifikowalnych kosztów pośrednich projektu, za wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów pośrednich dotyczących podwykonawstwa oraz kosztów zasobów udostępnionych przez osoby trzecie, które nie są używane w siedzibie wnioskodawcy/beneficjenta i stąd jej wysokość może się różnić względem kosztów pośrednich. Stopa ryczałtu może wynosić nie więcej niż 20% kosztów pośrednich i ustala się ją przed rozpoczęciem realizacji projektu (we wniosku aplikacyjnym) oraz określa w umowie/porozumieniu w sprawie projektu.

Koszty użyte do wyliczenia stopy ryczałtu mogą być oparte na kosztach historycznych lub, jeśli nie są one dostępne, na cenach rynkowych.

Koszty bezpośrednie to, zgodnie z art. 7.3 Regulacji, wydatki opisane przez beneficjenta i/lub partnera projektu, zgodnie z obowiązującymi ich zasadami rachunkowości i stosowanymi przepisami wewnętrznymi, jako konkretne wydatki bezpośrednio związane z wdrażaniem projektu, które mogą być bezpośrednio zaksięgowane dla tego projektu. Poniższa lista kosztów pośrednich jest wyczerpująca, tj. żadne inne koszty nie mogą być zakwalifikowane jako koszty pośrednie:

1. Koszty personelu przydzielonego do projektu - rzeczywiste wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne i inne koszty ustawowe wchodzące w skład wynagrodzeń (pod warunkiem, że jest to zgodne z zasadami wynagradzania obowiązującymi beneficjenta i partnera projektu). Odpowiednie koszty wynagrodzeń pracowników administracji publicznej są kwalifikowalne w zakresie, w którym odnoszą się do kosztów działań, które nie byłyby przeprowadzone, gdyby dany projekt nie realizowany.
2. Koszty podróży i diet personelu zaangażowanego we wdrażanie projektu, pod warunkiem, że są zgodne ze zwyczajowymi praktykami beneficjenta i partnera projektu w zakresie kosztów podróży i nie przekraczają określonych stawek krajowych.

3. Koszty nowego lub używanego sprzętu, pod warunkiem, że jest on amortyzowany zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości obowiązującymi beneficjenta i zasadami ogólnie przyjętymi dla przedmiotów tego samego rodzaju. Tylko ta część amortyzacji, która odpowiada okresowi trwania projektu oraz rzeczywistemu zużyciu do celów projektu może być uwzględniona przez Operatora Programu, z wyjątkiem przypadków, gdy charakter lub/i kontekst jego użycia uzasadnia inne traktowanie przez Operatora Programu.
4. Zakup gruntów i nieruchomości zgodnie z warunkami określonymi w art. 7.5 Regulacji.
5. Koszty materiałów eksploatacyjnych i dostaw, pod warunkiem, że są możliwe do zidentyfikowania i są przypisane do projektu.
6. Koszty wynikające z innych umów zawartych przez beneficjenta na potrzeby realizacji projektu, pod warunkiem, że ich zawarcie jest zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych oraz z Regulacjami.
7. Koszty wynikające bezpośrednio z wymogów nałożonych umową/porozumieniem w sprawie projektu - np. rozpowszechnianie informacji, ewaluacja wybranych działań, audyty, tłumaczenia, kopiowanie, w tym koszty innych usług finansowych (zwłaszcza koszty gwarancji finansowych).

Pośrednie koszty projektu (koszty ogólne, koszty pośrednie) to wszelkie kwalifikowalne koszty, które nie mogą być wskazane przez beneficjenta i/lub partnera projektu jako bezpośrednio związane z projektem, ale które można wskazać i uzasadnić w ramach systemu rachunkowości, jako poniesione w bezpośrednim związku z bezpośrednimi kosztami kwalifikowalnymi projektu.

Koszty ogólne są kosztami pośrednimi, które mogą obejmować koszt zatrudnienia personelu nie zaangażowanego bezpośrednio w projekt i koszty niebędące wynagrodzeniami, np. koszty ogrzewania, oświetlenia, inne koszty lokalowe oraz podstawowe koszty biurowe w dużych organizacjach, o ile są one zasadne i związane z projektem.

Budżet kosztów pośrednich może zawierać takie pozycje kosztorysowe jak:

- koszty funkcjonowania biura, tj. prąd, gaz, ogrzewanie, woda, sprzątanie, akcesoria biurowe, czynsz, inne opłaty związane z eksploatacją lokalu wg obowiązującej stawki;
- koszty administracyjne, tj. telefon, faks, internet, poczta elektroniczna, powielanie, materiały biurowe i akcesoria związane z działaniami na rzecz projektu;
- inne koszty administracyjne absolutnie niezbędne do zakończenia realizacji projektu, np. koszty pracy pracowników wspomagających (np. zatrudnionych na umowę zlecenie lub o dzieło na czas określony do konkretnych prac pomocniczych) i głównej kadry zarządzającej niezwiązanej bezpośrednio z wdrażaniem projektu; powszechnie używane środki trwałe (koszt amortyzacji), itd.

Powyższa lista nie jest wyczerpująca, jednak przedstawia najczęściej występujące kategorie kosztów pośrednich.

METODA RYCZAŁTOWA

W celu obliczenia kosztów ogólnych wnioskodawca musi określić i wymienić wszystkie rodzaje kosztów ogólnych, które mogą być ściśle związane z działaniami projektu. Wszelkie ewentualne pozycje niekwalifikowalne powinny zostać usunięte z listy.

Przykład:

Przy wdrażaniu projektu A zatrudnionych jest 100 osób, spośród których 20 pracuje na rzecz projektu w pełnym wymiarze czasu. Beneficjent chce wyliczyć koszty ogólne używając metody ryczałtowej. Określone koszty bezpośrednio projektu, za wyjątkiem bezpośrednich kosztów kwalifikowanych, dotyczących podwykonawstwa oraz kosztów udostępnionych przez osoby trzecie zasobów, które nie są używane w siedzibie beneficjenta projektu są następujące:

wynagrodzenia	360 000 €
opłaty	2 000 €
środki trwałe	3 000 €
podróże i diety	10 000 €
RAZEM:	375 000 €

Koszty ogólne wyliczone metodą ryczałtową nie mogą przekroczyć 20% z kwoty € 375 000, czyli nie mogą być wyższe niż € 75 000.

Następujące koszty zostały zaliczone w poczet potencjalnych kosztów pośrednich:

Rodzaj kosztów	Kwalifikowane w ramach Programu	Koszt pośredni	Uwzględnienie w obliczeniach	Wysokość kosztów w skali roku	Uzasadnienie
czynsz	tak	tak	tak	15 000 €	kwalifikowany koszt wspólny
prąd	tak	tak	tak	3 000 €	kwalifikowany koszt wspólny
opłaty związane z eksploatacją lokalu wg obowiązującej stawki	tak	tak	tak	1 000 €	kwalifikowany koszt wspólny
personel nie zaangażowany bezpośrednio w realizację projektu	tak	tak	tak	80 000 €	kwalifikowany koszt wspólny
materiały eksploatacyjne	tak	nie	nie	1 000 €	
grzywny i kary	nie	-	nie	-	koszt niekwalifikowalny
odsetki za zwłokę	nie	-	nie	-	koszt niekwalifikowalny

W powyższym przykładzie pozycja "materiały eksploatacyjne" powinna być wliczona do kosztów bezpośrednich. Skorygowane całkowite koszty bezpośrednie, za wyjątkiem bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych dotyczących podwykonawstwa oraz kosztów udostępnionych przez osoby trzecie zasobów, które nie są używane w siedzibie beneficjenta projektu, wynoszą teraz € 376 000.

Właściwy podział (wydzielenie) kosztów

Do wyliczenia kosztów pośrednich można stosować jedną z poniższych metod, w zależności od tego, która najlepiej odzwierciedla rodzaj kosztów:

- stosunek liczby osób pracujących na rzecz projektu do liczby osób pracujących w organizacji lub komórce organizacyjnej,
- stosunek liczby godzin przepracowanych na rzecz projektu do liczby godzin przepracowanych w całej organizacji lub komórce organizacyjnej,
- stosunek powierzchni wykorzystywanej przez personel pracujący na rzecz projektu do powierzchni organizacji lub komórki organizacyjnej.¹

Wnioskodawca powinien zastosować jedną z metod opisanych powyżej. Dla różnych rodzajów kosztów pośrednich inna metoda jest właściwa i do wnioskodawcy należy wybór metody obliczenia właściwej klasyfikacji danego rodzaju kosztów pośrednich. Na przykład, obliczając w sposób właściwy podział kosztów poniesionych na czynsz, należy zastosować trzecią metodę. Większość kosztów takich jak rachunki za ogrzewanie czy oświetlenie porównuje się z faktycznymi rachunkami i dzieli w odniesieniu do faktycznej powierzchni biurowej wykorzystywanej na potrzeby realizacji projektu. Koszty personelu administracyjnego wylicza się natomiast w odniesieniu do ilości godzin przepracowanych na rzecz projektu przez ten personel. Przy wyliczaniu kosztów internetu, należy zastosować pierwszą lub drugą metodę.

Nie jest możliwe przypisanie odpowiedniej metody do każdego rodzaju kosztów pośrednich. W dużej mierze jest to zależne od rodzaju organizacji. Należy więc pamiętać, że kwota kosztów pośrednich przypisanych do projektu powinna reprezentować właściwą ich proporcję.

Przy ustalaniu właściwej proporcji kosztów, należy odpowiednio wybrać podstawę (wartość wyjściową). Taką wartością wyjściową może być rachunek (faktura) za prąd, czynsz, czy robociznę, itd. Nie jest dopuszczalny celowy wybór wartości wyjściowej w taki sposób, aby w rezultacie zwiększony został udział kosztów pośrednich. Na przykład, przy obliczaniu kosztów pośrednich rozmów telefonicznych, za punkt odniesienia można przyjąć jedynie koszty rozmów z danego aparatu telefonicznego, a nie koszty rozmów telefonicznych całej komórki (organizacji).

Po zastosowaniu metody otrzymujemy liczbę odpowiadającą kwocie pieniędzy. Po zsumowaniu wszystkich kosztów pośrednich, możemy przejść do obliczenia stopy ryczałtu.

Przykład metody wydzielenia kosztów pośrednich w odniesieniu do powierzchni używanej na rzecz projektu

Beneficjent realizuje projekt na tej samej powierzchni biurowej, na której prowadzone są jednocześnie prace niezwiązane z projektem. Beneficjent na potrzeby projektu wykorzystuje powierzchnię 1 000 m² z 5 000 m² całkowitej powierzchni biurowej lokalu. Obliczenie pośrednich kosztów ogólnych, np. kosztów prądu, ogrzewania, czynszu możemy wykonać z wykorzystaniem powierzchni wykorzystywanej wyłącznie na cele projektu.

Procent dostępnej powierzchni wykorzystywanej na cele projektu powinien zostać obliczony przy zastosowaniu poniższej formuły:

¹ IPA Adriatic Programme Management and Control Manual, p. 50

Powierzchnia projektu/całkowita powierzchnia * 100 = % używanej na cele projektu powierzchni

$$1.000/5.000 * 100 = 20\%$$

Powierzchnia wspólna (np. korytarze, toalety, stołówki, przestrzeń zajmowana przez administrację), nie powinna być wliczana do całkowitej dostępnej powierzchni biurowej.

Zgodnie z powyższym, do projektu używającego tą powierzchnię przez cały rok powinno się przypisywać 20% kosztów ogrzewania, prądu, itp. w ramach projektu jako poniesione na rzecz projektu.

Przykład metody wydziałania kosztów pośrednich, w odniesieniu do powierzchni używanej na rzecz projektu przez pewien okres czasu

Ponadto, w przypadku, jeżeli projekt nie jest realizowany przez cały rok, a jedynie przez 40 tygodni spośród 50, w których budynek biurowy jest otwarty na przestrzeni roku, powyższa metoda powinna zawierać także odniesienie do procentowej ilości czasu, kiedy powierzchnia biurowa jest wykorzystywana na cele projektu.

czas wykorzystania powierzchni na cele projektu/całkowity czas * 100 = % czasu kiedy przestrzeń jest wykorzystywana na cele projektu

$$40/50 * 100 = 80\%$$

Projekt wykorzystuje 20% dostępnej powierzchni przez 80% dostępnego czasu. Zatem ostateczną wielkość udziału kosztów pośrednich oblicza się w następujący sposób:

% wykorzystywanej powierzchni na cele projektu * % czasu wykorzystywania powierzchni na cele projektu = % udziału w rzeczywistych kosztach utrzymania całej powierzchni biurowej

$$20\% \times 80\% = 16\%$$

Zgodnie z powyższym, do kosztów projektu powinno się przypisać 16% poszczególnych kosztów utrzymania całej powierzchni biurowej (ogrzewania, prądu, itp.) za dany okres czasu.

Niektóre projekty nie korzystają z powierzchni biurowej jako podstawy funkcjonowania. Korzystają z niej jedynie przez określoną liczbę godzin tygodniowo, a przez pozostały czas przestrzeń biurowa wykorzystywana jest na działania niezwiązane z projektem. W takim przypadku należy zastosować taką samą metodę jak w przypadku wydziałania kosztów

pośrednich, w odniesieniu do powierzchni używanej na rzecz projektu przez pewien okres czasu, z jedną różnicą - przy wyliczeniu należy wziąć pod uwagę godziny zamiast tygodni.

Podobnie, jeśli większa (lub mniejsza) liczba osób korzysta z powierzchni wykorzystywanej przez projekt, obliczenia należałoby odpowiednio skorygować, aby upewnić się, że koszty użytkowanej na rzecz projektu powierzchni są w prawidłowej proporcji do całości kosztów faktycznie poniesionych na utrzymanie całej powierzchni biurowej.

Podsumowanie:

Jeżeli 16% powierzchni biurowej jest kwalifikowalne, to 16% kosztów faktycznie poniesionych na utrzymanie tej powierzchni będzie kwalifikowalne. Możemy to przedstawić w następujący sposób:

czynsz	$16 \% \text{ z } 15\,000 \text{ €} = 2\,400 \text{ €}$
prąd	$16 \% \text{ z } 3\,000 \text{ €} = 480 \text{ €}$
podatki	$16 \% \text{ z } 1\,000 \text{ €} = 160 \text{ €}$

Inne koszty pośrednie

Nie powinno się stosować tej proporcji (16 % - bazując na wykorzystywanej powierzchni) do kosztu personelu wspierającego, niezwiązanego bezpośrednio z projektem, ponieważ koszt personelu nie jest kategorią kosztu związaną z przestrzenią. Dla tego rodzaju kosztów bardziej odpowiednie jest bazowanie na liczbie pracowników, na przykład:

Całkowita liczba personelu wynosi 100 osób.

Całkowita liczba personelu pracującego wyłącznie na rzecz projektu wynosi 20 osób.

Stąd, **20%** personelu pracuje wyłącznie na rzecz projektu.

Wynika to, że do wyliczeń można użyć 20 % następujących kosztów:

Personel wspierający, niezwiązany bezpośrednio z projektem (kadry, kierownictwo)
 $20\% \text{ z } 80\,000 \text{ €} = 16\,000 \text{ €}$

Podsumowanie

Z powyższych wyliczeń wynika, że wydzielenie kosztów pośrednich zostało wykonane w następujący sposób:

czynsz	2 400 €
prąd	480 €
podatki	160 €
personel wspierający, niezwiązany bezpośrednio z projektem	16 000 €
Razem	19 040 €

Poprawione całkowite koszty bezpośrednie projektu, za wyjątkiem bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych dotyczących podwykonawstwa oraz kosztów udostępnionych przez osoby trzecie zasobów, które nie są używane w siedzibie beneficjenta projektu, wynoszą € 376 000.

Całkowite koszty pośrednie (po ich wydzieleniu) wynoszą € 19 040
 € 19 040 z € 376 000 w ujęciu procentowym wynosi 5,06 %.

Stawka zryczałtowana kosztów pośrednich, które mogą być przypisane do projektu wynosi 5,06 %.

Przy zastosowaniu metodologii stawki zryczałtowanej, powyższe równania są stosowane jedynie do określenia ex-ante stawki dla projektu. Po określeniu na początku realizacji projektu stawki zryczałtowanej nie ma potrzeby wykonywania dodatkowego audytu czy monitoringu.

Wybrana metoda (metody) wydzielenia kosztów pośrednich powinna/y zostać wyjaśniona/e w załączniku do wniosku aplikacyjnego. Po uzgodnieniu, która metoda stawki zryczałtowanej będzie stosowana, na etapie realizacji projektu nie będą wymagane inne dowody/obliczenia dla potrzeb składania wniosków o płatność. W ramach realizowanego projektu wnioskowane do refundacji są wszelkie właściwe koszty bezpośrednie w przyjęty przez strony umowy/porozumienia sposób, a uzgodniona stawka ryczałtu będzie stosowana względem kosztów bezpośrednich przez cały okres trwania projektu.

WERYFIKACJA zastosowanej stawki ryczałtu

Kalkulacja kosztów pośrednich powinna być przedstawiona we wniosku aplikacyjnym.

Po wybraniu metody obliczania stawki ryczałtowej wnioskodawca zobowiązany jest załączyć do wniosku aplikacyjnego następujących dokumentów:

- informacja o wybraniu metody obliczania stawki ryczałtowej,
- oświadczenie dotyczące prawidłowości przyjętych założeń do wyliczenia kosztów pośrednich przy zastosowaniu wybranej metody stawki ryczałtu,
- lista kategorii kosztów pośrednich uwzględnionych w obliczeniu.

Metodę obliczenia kosztów pośrednich, stawkę ryczałtu i maksymalną kwotę ryczałtu określa się w umowie/porozumieniu w sprawie projektu.

W przypadku przeprowadzenia wizyty lub kontroli w miejscu realizacji projektu, odpowiednie dokumenty księgowe potwierdzające zastosowaną metodę obliczeń powinny być dostępne dla Operatora Programu i/lub biegłego rewidenta i/lub audytora.

Zastosowanie metody ryczałtowej nie może powodować celowego zwiększenia kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich i pośrednich. W związku z tym, kwota kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich i pośrednich powinna być dokładnie oceniona na etapie weryfikacji wniosku aplikacyjnego.

Źródła:

Regulacje w sprawie wdrażania NMF na lata 2009-2014.

Podręcznik zarządzania i kontroli dla programu adriatyckiego IPA, s. 49 – 52.

Dodatkowe wytyczne dla EFRR - Ryczałtowe rozliczanie kosztów ogólnych.

Podręcznik użytkownika EFR, Rozdział 2: Zasady kwalifikowalności, s.25-32.